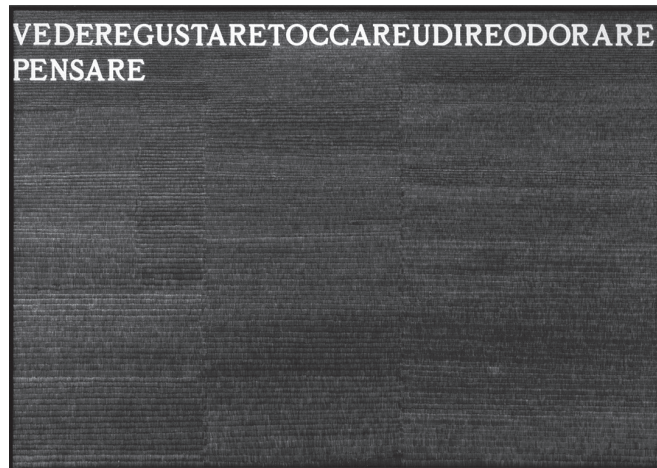

ITALIA. I sei sensi (Els sis sentits)

Alighiero Boetti. *I sei sensi*, 1978. © VEGAP, Barcelona, 2015

En efecte, hi ha cinc sentits, i el pensament és el sisè.
És el més important que posseeix la humanitat.

ALIGHIERO BOETTI

L'exposició *I sei sensi* (Els sis sentits) respon a la idea de la Fundació Suñol de fer una relectura continuada de les obres que formen part de la seva col·lecció. En aquest cas, es tracta de les obres d'artistes italians de les segones avantguardes.

El vincle que el col·leccionista va tenir en el passat i segueix mantenint amb la cultura i la creació contemporània italiana és conseqüència dels seus múltiples viatges i estades a Roma i en altres ciutats d'Itàlia.

Ja a la dècada dels setanta va posar la seva atenció en obres clau de la història de l'art internacional corresponents a les primeres avantguardes, com ara l'obra més antiga de la col·lecció, *Linee-forza del pugno di Boccioni II* (1915) de Giacomo Balla.

Gràcies al contacte directe amb artistes i visites a exposicions i galeries d'art, Josep Suñol es va començar a interessar i adquirir obres més contemporànies, que avui dia són excel·lents representants de l'estètica italiana i de l'evolució dels moviments artístics del segle passat.

El títol d'aquesta exposició prové d'una de les sèries realitzades per Alighiero Boetti al llarg dels anys setanta: *I sei sensi*. Boetti incidia en la importància de la raó (*pensare*) en la seva producció artística, manifestant d'aquesta manera la importància del pensament com a ens sensible en l'art.

L'exposició fa un petit recorregut cronològic, prenent el futurisme com a punt de partida dins les primeres avantguardes i seguint amb l'informalisme, l'art conceptual i la transavantguarda italiana. A més de Balla i Boetti, hi trobem obres d'artistes com Novelli, Longobardi, Consagra, Fontana, Staccioli, Perilli, Battaglia, Griffa i Spagnolo, totes elles amb innovadors i diversos plantejaments formals que representen les principals tendències de l'art del segle XX.

BALLA I EL FUTURISME

A la primera sala d'aquesta exposició hi trobem dues obres escultòriques de **Giacomo Balla**. Juntament amb Filippo Tommaso Marinetti i Umberto Boccioni a Milà i més tard amb Fortunato Depero a Roma, Balla va ser un dels motors del futurisme, moviment d'avantguarda desenvolupat fonamentalment a Itàlia a partir de la convicció que la renovació formal i estètica i la ruptura amb la tradició eren necessàries en aquell moment, poc abans de la Primera Guerra Mundial.

Linee-forza del pugno di Boccioni II (1915) és l'expressió d'aquest moviment artístic, que propugnava la lluita contra allò establert i una aposta pel moviment i la velocitat. Com indica el mateix títol de l'obra, Balla hi representà el cop de puny del seu camarada Boccioni. La peça es va realitzar ara fa tot just

100 anys, primer en cartró i posteriorment —en una sèrie de 9 exemplars— en acer esmaltat, i es pot considerar com una de les més transgressores de la Col·lecció Josep Suñol, per la seva innovadora proposta estètica, tècnica i formal. *El vermell futurista*, segons la lectura psicològica que Balla va fer dels colors, representava la "violència, la revolució i l'enfortiment de músculs, sang, nervis i cervell".

La *Fiore futurista* (1930) correspon a una altra línia d'experimentació de Balla amb materials inusuals, nous cromatismes i múltiples formes geomètriques estretament lligades a la natura, pensades per ser exposades a l'aire lliure, on l'artifici i la descontextualització obrien la percepció a una nova manera d'interpretar l'univers, tal i com els futuristes havien explicitat en el seu manifest de 1909.

L'ESPAI I LA FORMA

A finals dels anys quaranta, a Itàlia va sorgir el grup Forma 1, d'inspiració marxista i del qual en formaven part artistes com **Pietro Consagra** i **Achille Perilli**, entre d'altres, que en el seu ideari formulaven un rebuig total a l'art figuratiu i s'endinsaven en noves propostes artístiques articulades entre l'abstracció i el realisme. El grup es va dissoldre el 1951 i posteriorment cadascun dels seus membres va seguir diferents camins, sempre a la recerca de les formes pures.

Da dies irae (1978) és una composició de 10 peces sobre cartró que Perilli va crear per a l'obra coral homònima que es va representar aquell any al Teatre de l'Òpera de Roma, obra classificada dins l'abstracció geomètrica que el va vincular amb les arts escèniques i que va significar una afirmació de la seva pluralitat —Perilli va treballar l'escultura, la pintura, el disseny, la ceràmica i l'obra gràfica—, capacitat que el portaria també a publicar, conjuntament amb Gastone Novelli, la revista *L'esperienza moderna*, d'enorme transcendència en les segones avantguardes.

En aquest espai hi trobem també una petita obra amb una base de ciment que suporta un triangle de ferro de l'escultor **Mauro Staccioli**, de qui destaca la seva producció d'obres públiques de gran format, que constitueixen marques físiques situades en espais urbans, però també grans intervencions en el paisatge, que van donar peu al concepte *scultura-segno*, que posa en estreta relació espai i obra des de la més estricta essencialitat de la forma.

Lucio Fontana, amb l'obra **Concetto spaziale. Pillola** (1967), plasma la seva recerca espacial a partir d'un objecte quotidià de la societat del moment com la píndola anticonceptiva, en la qual hi fa un dels seus *tagli*, per on l'espectador travessarà el plànol de la realitat aparent i s'haurà d'interrogar sobre l'espai metafísic de l'interior.

Giuseppe Spagnolo, que va ser un dels assistents de Fontana a Milà el 1959, va treballar des dels seus inicis en la fisicitat i materialitat de l'ofici d'escultor, conceptes que el van portar a realitzar el que es coneix com escultura horitzontal, formalment molt propera al minimalisme americà. L'obra **Nerofumo** (1978) ens parla de les seves recerques formals i del joc dels relleus, que també posen de manifest l'interès de l'artista per l'aspecte performatiu de l'art.

NOVES FIGURACIONS: EL GEST

Una de les tendències de l'art que va emergir internacionalment amb més força a finals dels anys setanta va ser el retorn a la figuració, que recuperava la pintura com a tècnica, la gestualitat i el traç lliure com a símbols d'expressió renovada i temàtiques que remetien a una necessitat de retrobar-se amb les arrels del passat.

Un dels seus precursors a Itàlia va ser **Gastone Novelli**. Empresonat i condemnat a mort el 1943, als dinou anys, per formar part de la resistència contra els alemanys, va ser alliberat el 1944 i va començar una carrera artística de la mà de Max Bill. La seva obra utilitza símbols, lletres, segments, criptografies i

jeroglífics. A l'obra **Più inutile** (1958), plasma la necessitat de recuperar la llibertat de la pintura i hi barreja el seu traç amb frases que semblen sospeses i que, com si haguessin estat escrites en una pissarra o un mur, han quedat mig esborrades pel pas del temps, amb evidents referències a la realitat urbana del grafiti.

A la mateixa sala s'hi exposen dues obres de **Nino Longobardi**, adscrit tardanament a la transavantguarda italiana, moviment sorgit després d'anys de prevalença de l'art conceptual i que plantejava un ferm rebuig al compromís amb el seu propi present. En aquestes obres hi descobrim un retorn a temàtiques primitives, lligades a les passions de la vida quotidiana, materialitzades formalment en una hibridació entre dibuix i pintura, descartant completament el color i utilitzant una àmplia escala de grisos, que, combinada amb matèria, posa de relleu l'essencialitat de la forma sobre el contingut.

CONCEPTE: PENSARE

A finals dels anys setanta van sorgir a Itàlia una sèrie d'artistes que van experimentar en profunditat amb el llenguatge de la pintura. En el moviment denominat *pittura pittura* (o *pittura analitica*) hi van treballar, entre d'altres, Giorgio Griffa i Carlo Battaglia. Aquesta tendència estava molt present ja en altres països europeus, tot i que es presentava sota diferents denominacions, com ara Supports/Surfaces (França, 1966) i Grupo Trama (Barcelona, 1973-1978).

Giorgio Griffa, a través de dues obres de 1978, deixa entreveure el seu interès pels signes primaris. La reducció, l'ordre dels elements i el color són els motors de la seva estètica, associada al moviment minimalista i que utilitza línies paral·leles que travessen la tela i la deixen sempre inacabada, en un espai de planificada indefinició.

Un dels referents d'aquesta vessant conceptual és **Alighiero Boetti**. Tot i que en els seus inicis la seva obra va estar molt lligada al que coneixem com a *arte povera*, és actualment reconegut per creacions que ens parlen del pas del temps i de l'experiència personal a través d'un llenguatge planer i senzill, que aplica a les seves obres en col·laboració amb artesans d'altres països, i en les quals el joc i l'atzar tenen un paper destacat. En són bons exemples el tapís **Mille novecento settantotto** (1978) i l'obra que dona títol a l'exposició, **I sei sensi** (1978), que va realitzar en bolígraf blau i que condensa el seu ètat d'esprit, un convenciment que la creació artística ha d'evolucionar pausadament gràcies a la nostra capacitat de pensar i d'ordenar el món que ens envolta.

ITALIA. I sei sensi (Els sis sentits)

EXPOSICIÓ: 23.09.2015 – 23.01.2016

Fundació Suñol

Passeig de Gràcia 98 | 08008 Barcelona | T 93 496 10 32 | info@fundaciosunol.org | www.fundaciosunol.org

Horaris: de dilluns a divendres, de 11 a 14h i de 16 a 20h. Dissabtes, de 16 a 20h. Diumenges i festius tancat. Per a altres horaris, cal concertar prèviament per telèfon o e-mail.

Visites comentades. Públic individual: dijous i dissabtes a les 18h. Grups: amb reserva prèvia.